

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

“TASDIQLANMAGAN”

2025-yil “30”

O‘RGANILAYOTGAN MINTAQA (MAMLAKAT) GEOGRAFIYASI VA
TARIXI
(INDONEZIYA)

FANNING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200 000 - San‘at va gumanitar fanlar
Ta‘lim sohasi: 230 000 - Tillar
Ta‘lim yo‘nalishi: 60230100 - Filologiya va tillarni o‘qitish
(sharq tillari bo‘yicha)

Toshkent - 2025

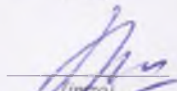
TDSHU "Sharq sivilizatsiyasi va falsafa" fakulteti dekani

(imzo)

M.M.Askarov

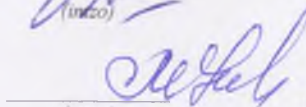
"Sharq mamlakatlari tarixi va antropologiyasi" kafedrasini mudiri

(imzo)

Sh.I.Ikromov

TDSHU, ARM boshlig'i

(imzo)

M.Yuldasheva

Fan/modul kodi MAM1308	O'quv yili 2026-2027	Semestr 3	ECTS - Kreditlar 8	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 8	
	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	“O’rganilayotgan mintaqa (mamlakat) geografiyasi va tarixi” (Indoneziya)	96	144	240
2.	<p style="text-align: center;">I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga O'rganilayotgan mintaqa (mamlakat) geografiyasi va tarixi (Indoneziya) fanining nazariy va amaliy asoslari, Indoneziya tarixini davrlashtirishning asosiy tamoyillari, Janubi-Sharqiy Osiyo mintaqasi hududida indoneziyaliklarning paydo bo'lishi va ushbu mintaqada turkiy davlatlar tashkil etilishidan boshlab muhim tarixiy davrni yoritishga oid bir qator masalalarni, Indoneziya hududidagi etno-madaniy jarayonlar, ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar, moddiy madaniyat xususiyatlarini o'rgatish hamda ularda xolisona ilmiy dunyoqarashni, ko'nikma va malaka hosil qilishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – indonez xalqi tarixining kelib chiqishini aniqlash va davlat hududida etnosning paydo bo'lish bosqichlarini (miloddan avvalgi I ming yillik – milodiy VII asr) kuzatish; mamlakat tarixining Islom dini kirib kelishi davri (X – XIII asrlar), Majapahit sultonligi (XIII – XVI asr boshi), mustamlakachilik (XVI – XX) va Indoneziya Respublikasi davridagi iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy jarayonlar, Yava orolida jamiyatning evolyutsion xususiyatlarini ochib berish; barcha indonez davlatlarining xorijiy mamlakatlar bilan munosabatlarini ko'rib chiqish; talabalarda Indoneziya tarixiga yagona jarayon sifatida qarashlarini shakllantirish, etno-konfessiyaviy institutlarning, shuningdek, ularning etnik-madaniy xususiyatlarini chuqur bilish asosida xorijiy Osiyo, bu holda o'rganilayotgan mamlakat xalqi tarixiy rivojlanishini tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga ko'maklashish, Malakka sultonligi va Indoneziya respublikasining tarixiy retrospektiv va zamonaviy Osiyo va Tinch okeani mintaqasidagi o'rnini aniqlash kabi masalalarni ochib berish.</p> <p>Xorij tajribasiga muvofiqligi: Mazkur fan dasturi xalqaro tan olingan reytinglarda birinchi top 300 talik ro'yxatga kiruvchi Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti (Lomonosov Moscow State University) (THE 108) xorijiy tajribasini inobatga olgan holda takomillashtirildi.</p> <p>https://iaas.msu.ru/wp-content/uploads/2023/09/uch-plan-bak-2023.pdf</p>			

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. O'rganilayotgan mintaqa (mamlakat) geografiyasi va tarixi (Indoneziya) faniga kirish

Fanning maqsadi va vazifalari, o'tiladigan mavzularga tuzilmaviy mantiqiy chizma asosida tushuncha berish, Indoneziya tarixini davrlashtirish masalalari, Indoneziya tarixi tarixshunosligi, Indoneziyaning tarixiy rivojlanishidagi umumiy va o'ziga xos muammolari, Hozirgi Indoneziya Respublikasining umumiy xususiyatlari, turli davrlardagi Indoneziyaning geografik chegaralari, Indoneziyaning dunyo madaniyatiga qo'shgan hisssasi.

2-mavzu. Indoneziya hududidagi qadimgi xalqlar (mil. av. I ming yillik - XI asr)

Dastlabki ko'chmanchi qabilalar va ularning Yevrosiyo etnik tarixidagi o'rni. Qadimgi turklar: etnik tarixining kelib chiqishi va asosiy bosqichlari. Ko'chmanchilikning paydo bo'lishi antik davrning iqtisodiy tarixidagi yangi bosqichdir. Xalqlarning buyuk ko'chishlari. Yava oroli va Okeaniyada malay-indonez tillarining tarqalishi. Miloddan avvalgi I-ming yillik oxirida Malakka yarimorolida ko'chmanchi qabilalarning paydo bo'lishi. Qadimgi malakkaliklar haqidagi Xitoy va yunon manbalari. "Malay" etnonimining kelib chiqishi. Qadimgi indonez xalqlarining shakllanishi va uning etnik tarixining asosiy bosqichlari. Malay-indonez qabilalari yashagan hududlar va ilk feodal Sityao, Gein, Gantoli kabi davlatlarning tashkil topishi.

3-mavzu. Indoneziya hududiga islom dinining kirib kelishi. Samundra davlati tashqi aloqalari

Janubi-Sharqiy Osiyo hududiga islomning kirib kelishi. Xalifa Usmon (r.a., 644-656) davridan boshlab arablarning Yava va Malakka hududlariga kirib kelishni boshlashi. Musulmonlarning Sumatra orolining VII asr oxirida paydo bo'lgan savdo-tijorat gullab-yashnagan yirik buddaviylik davlati Srivijaya davlati bilan aloqalardagi o'rni. XIII asrda Sumatra orolidagi yana bir boshqa davlat Samudraning Xitoy bilan diplomatik aloqalarida musulmon savdogarlarining o'rni. Venetsiyalik sayyoh Marko Polo hamda arab sayyohi ibn Battuta ekspeditsiyalari davrida Sumatra oroli. Mintaqadagi qabrtoshlarda islom dininufuzining aks etishi. Islom dinining bu hududda tarqalishiga oid mahalliy va xorijiy manbalar tahlili.

4-mavzu. XIII-XV asrlarda Yava oroli va Malakka yarimorolidagi davlatlar

Majapahit, Demak va Malakka davlatlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi. Davlat tashkilotlarining xususiyatlari. Mintaqada mavjud bo'lgan davlatlarning o'zaro savdo-iqtisodiy hamda siyosiy-harbiy aloqalari. Mintaqa davlatlari jamiyatlarining madaniy va diniy hayoti. O'zaro urushlarning tugashi va markazlashgan Majapahit davlatining tashkil topishi. Xitoyning Min imperiyasi bilan aloqalar.

5-mavzu. Yevropaliklarning Indoneziyaga kirib kelishi

XVI asrdan boshlab yevropaliklarning mintaqa hududiga ko'plab kirib kelishi. Portugaliya va gollandiya savdogarlari. Yevropaga ziravor savdosi monopoliyasi uchun kurash. 1497-yilda Vasko da Gama ekspeditsiyasining Indoneziya uchun natijalari. Sulton Mahmud Syah davri (1488-1528). Malakka sultonligining Portugaliya nazorati ostiga o'tishi. Fransis Xaviyer boshchiligidagi missionerlarning Sharqiy Indoneziyadagi faoliyati: xristianlikdagi katolik oqimining tarqalishi. VOC [*Vereenigde Oost-Indische Compagnie*] – Birlashgan Sharqiy Hindiston kompaniyasining tuzilishi va uning Indoneziyadagi mustamlakachilik tuzumini mustahkamlash va ushlab turishdagi ahamiyati hamda faoliyati. Indoneziyada inglizlarning faollashuvi – Frensis Dreyk.

6-mavzu. Indoneziyada yangi davlatlarning paydo bo'lish davri

Malakka sultonligining Portugaliya tomonidan zabt etilishi. Kolonistik tuzumga qarshi kurash. Aseh davlati bilan bo'lgan urushlar. Sulton Iskandar Muda (1607-1636) davrida Aseh davlatining qisqa muddatga harbiy jihatdan kuchayishi va inqirozi. G'arbiy Yavada Banten, Markaziy Yavada Mataram, hamda Sharqiy Yavada Surabaya davlatlarining vujudga kelishi. Demak sultonligining regiondagi mavqei. Demak sultoni Sunan Gunungjating portugallarning istilochilik harakatiga qarshi faoliyati. Islom faktori. XVI asrning ikkinchi yarmida hozirgi Surakarta va Yogyakarta hududlarida Pajang va Mataram qirolliklarining paydo bo'lishi. Surabaya qirolligi. Sulton Krapyakning o'g'li sulton Agung hukmronligi davrida (1613-1646) Mataram qirolligi. 1641-yilda uning Sulton Abdulloh Muhammad Mavlono Mataroniy unvonini Makkadan qabul qilib olishi.

7-mavzu. Indoneziyada savodxonlik, din va madaniy meros

Mintaqa hududida turli tillarda so'zlashuvchi xalqlar tomonidan yaratilgan rangbarang madaniy markazlar va moddiy meros. 'Sejarah Melayu' – "Mayal tarixi" asarida keltirilgan madaniy standartlar. Hamza Pansuri va Syamsuddin Pasaining ijodiy ishlari: "Sharab al-ashiqiyin", "Asrar al-arifiyn", "Nur ad-daqa'iq". Indoneziya arxipelagida madaniy rivojlanish jarayonida Islom faktori: "Hikayat Iskandar Dhulkarnain", "Hikayat Amir Hamzah". Hind sivilizatsiyasi va

buddaviylik dini ta'siri: "Hikayat Sri Rama", "Hikayat Pandawa Jaya". Wayang kulit. Sultonliklarning tarixiy xronikalarining tuzib borilishi. Indoneziya xalqlari tilida mustamlakachi davlatlarning ta'siri. Xorijiy tarixshunoslikda malay-indonez xalqlarining shakllanishi muammolari.

8-mavzu. Gegemonlik uchun kurash. Sharqiy Indoneziya

XVII asrdan e'tiboran gollandlar dengiz savdosida ustunlik qila boshladilar. 1641-yilda Portugaliya Malakkasi to'liq VOC qo'liga o'tdi. Niderland mustamlakalarida general-gubernatorlik tashkil etildi. Ziravor yetishtirishga moslashtirilgan hududlarning ko'payishi. Hituese Muslim Kakiali rahbarligida VOC boshqaruviga qarshi qaratilgan uyushma tuzildi. 1650-yilda qirol Mandar Syahga qarshi davlat to'ntarishi. Sultonlik va qirolliklar o'rtasidagi o'zaro hudud va savdoda ustunlik uchun kurashlar. Mintaqa hududida ispan-portugallar, gollandlar hamda inglizlar o'rtasida raqobatning kuchayishi. VOC o'z oldiga Maluku va Yava orolini to'liq egallash maqsadini qo'ygan. Majahit davlatida Islom omili. Bali davlati.

9-mavzu. G'arbiy Indoneziya

Arxipelagning g'arbida sharqdagiga qaraganda biroz boshqacharoq vaziyat shakllangan. Sharqiy Indoneziyadan farqli ravishda bu hududda iqtisod nisbatan rivojlangan bo'lib, xalqaro bozor bilan progressiv rivojlanish bosqichiga ertaroz o'tgan. 1642-yildagi VOC va Palembang o'rtasidagi shartnoma. Mustamlakachilar va mahalli aholi o'rtasidagi to'qnashuvlar. Palembang sultoni Abdul Rahman hukmronligi davri (1662-1706): iqtisod va madaniyat rivojlandi. Sulton Astra Ingala (1719-1725 va 1727-1743) o'zining opiyga o'rganib qolgani bilan mashhur bo'lgan. Jambi hududi 1768-yildan XIX asrgacha qaroqchilar makoni bo'lib qoldi. Bugis qirolligi. 1784-yilda Niderlandiya J.P. van Braam qo'mondonligida Indoneziyaga qo'shin yubordi.

10-mavzu. Indonez davlatlari: Yava, Madura hamda VOC munosabatlari

VOC va soliq tizimidagi muammolar. 1682-yilda VOC askarlarining mahalliy yavalik ayollarga tajovuzi, shuningdek, ham yevropalik, ham indoneziyalik askarlarning opiy qabul qilishi haqida ma'lumotlar ma'lum bo'ldi. 1684-yilda VOC qo'shinlariga Banten qirolligi askarlari tomonidan hujum uyushtirildi va uning natijasida 39 nafardan 20 nafar yevropalik askarlar o'ldirildi. Gollandiyaliklar orasida islom va uning nufuzidan qo'rqish kuchli edi [islomofobiya]. Indoneziyaning Jepara, Semarang, Surabaya, Rembang, Demak va Tegal qismlarida 869 nafar Yevropa qo'shinlari joylashtirildi. Birinchi Yava vorislik urushi. 1708-yilda Amangkurat III va nihoyat VOC bilan muzokara olib borishga rozilik bildirdi. Biroq XVII asr oxiri – XVIII asr boshlarida VOC

moliyaviy inqirozni boshidan kechirayotgan edi.

11-mavzu. Mustamlaka davlatning tashkil topishi: Indoneziyada ijtimoiy-siyosiy ahvol

XVIII asrning oxirgi o'nyilligida ikki Yava qirolligi – Surakarta va Yogyakarta juda katta muammolar qarshisida turar edi. Har ikki qirollik ham ichki ziddiyatlar girdobida edi. Boshqa tarafdin VOC niderlandlar qurshovida qolib tobora zaiflashib bormoqda edi, bu holat, ayniqsa, to'rtinchi ingliz urushi (1780-1784) davrida jiddiy ko'rinish oldi. Portugaliya mustamlaka tizimining zaiflashib borishi bilan Fransiyaning bu hududdagi qiziqishlari amaliy tus olib bora boshladi. "Mangkunegaran legioni". Yava urushi (1825-1830), Aseh urushi (1873-1874). Napoleonning Yevropadagi harbiy harakatlarining Indoneziyaga ta'siri. 1825-yilda Tegalreja yaqinida yangi yo'l qurilishi. 1827-yilda turli yuqumli kasalliklar – vabo, o'lat va ichburug' kabilar tarqalib, vaziyatni og'irlashtirdi. XIX asr ikkinchi yarmida Indoneziya mustaqillikni saqlab qolishga bo'lgan oxirgi imkoniyatini boy berdi.

12-mavzu. XIX-XX asrlarda Indoneziyaning Yava orolida ijtimoiy-siyosiy vaziyat

Indoneziyaning to'liq mustamlaka tuzumi ostiga o'tishi. Mintaqaning daromad olish va mehnat kuchi manbaiga aylanib, kofe plantatsiyalari maydonlari kengayib, qahva yetishtirish muhim o'rin tuta bordi. Shuningdek, Pekalongan, Tegal, Jepara, Madiun, Pasuruan va Surabayada shakar yetishtirishga talab oshdi. Import hajmining oshishi bilan Amsterdam eng yirik tropik mahsulotlar, shakar va kofe bozori mavqeini egalladi. *Cultuurstelsel*. 1870-yil yer to'g'risidagi qonun. 1880-yillarda inqiroz sodir bo'ldi. Madaniy hayotda buddaviylik, islom va xristianlikning ta'siri o'sdi.

(Yangi va eng yangi davr)

13-mavzu. Yagona Indoneziya g'oyasining paydo bo'lishi

"Max Havelaar" (1860) asarida golland mustamlaka tuzumining tasvirlanishi. "Liberal" davr – 1870 – 1900-yillar. 1899-yilda huquqshunos S.T. van Deventerning "de Gids" jurnalida nashr etilgan "Een eereschuld" ("*A debt of Honour*") deb nomlangan maqolasining mazmuni. Aleksandr V.F. Idenburg faoliyati. Temiryo'llar liniyasining qurilishi va ularning mustamlakalardan mahsulot va boyliklarni olib chiqib ketishdagi ahamiyati. Aholining etnik tarkibidagi o'zgarishlar. Demografik holat. Migratsiya. OSVIA va STOVIA. Van Heutz [van Heutsz]ning gubernatorlik davri (1904-1908) – ta'lim islohoti. Koloniyalar bo'yicha vazirlik faoliyati.

14-mavzu. Indoneziyada milliy tiklanishga qaratilgan ilk qadamlar

XX asr boshida Indoneziyada ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy, diniy va madaniy ahvol. Gazeta va jurnallar faoliyati va ularda mamlakat ahvoliding aks ettirilishi. Doktor Wahidin Soedirohoesodo (1857-1917) faoliyati. Budi Utomo tashkiloti: 1908-yilda Yagyakartada birinchi kongress. Turli yig'ilish va harakatlarning siyosiy mazmun kasb etib, siyosiy partiya maqomini egallab borishi. Surabaya H.O. Tjokroaminoto (1882-1934) faoliyati. Sarekat Islam. Elmu nabi Adam. Imomlarning mavqei. Shaikh Muhammad Tahir bin Jalaluddin al-Azhari (1869-1957). Ayollarning mavqei va ta'limi. Persyarikatan Ulama (Diniy olimlar uyushmasi). Birinchi jahon urushi va uning Indoneziyaga ta'siri.

15-mavzu. Indoneziyada mustamlaka rejimi: repressiya va iqtisodiy inqiroz

Sukarno. Bandung konferensiyasi. Partai Nasional Indonesia (Indoneziya milliy partiyasi). Partai Sarekat Islam Indonesia. Mohammad Hatta (1902-1980). Sutan Sjahrir (1909-1966). General-gubernator Andrez S.D. de Gref [Andries C.D. de Graeff] (1926-1931) davridagi repressiya. 1928-yilda Indoneziya ishchilar uyushmasi – Sarekat Kaum Buruh Indonesia tashkil etildi. Indonez tili (*Bahasa Indonesia*) va uning mavqei. 1928-yil oktabrida Indoneziya birligi rasman Yoshlar Kongressi bilan birlashdi. Birinchi jahon urushining boshlanishi: Yaponiya-Germaniya-Italiya o'rtasida Uchlar ittifoqining tuzilishi (1940). 1941-yil iyul oyida Yaponiya qo'shinlari Hindixitoyda mustahkamlanib oldi.

16-mavzu. Mustamlakachilik tuzumining yemirilishi

Uch yarim yillik Yaponiya okkupatsiya davri. Golland va ingliz tilining ta'qiqlanishi. Islom va arab tiliga munosabat. Mohammad Dovud Boroiy [Mohammed Daud Beureu'eh (1899-1987)] rahbarligidagi PUSA (Persatuan Ulama-ulama Seluruh Aceh, Barcha Aseh ulamolari uyushmasi) faoliyati. Okkupatsiya rejimiga qarshi harakatlar. Indoneziyani mustaqillikka tayyorlash tadqiqot qo'mitasi (Badan Penyelidik Usaha Persiapan Kemerdekaan Indonesia), 1945-yil. Indoneziya mustaqillik mafkurasi asoslari: Xudoga ishonish, milliylik, insonparvarlik, ijtimoiy adolat va demokratiya. 1945-yil 17-avgust kuni Sukarno mustaqillik deklaratsiyasini o'qib eshittirdi.

17-mavzu. Indoneziyada inqilobiy harakatlar va ularning oqibatlari

Indoneziyadagi milliy ozodlik harakatiga qarshi kurashda Antanta mamlakatlari va ittifoqchilarining vaqtinchalik yutuqlari. Istanbulning ittifoqchi kuchlar tomonidan bosib olinishi. Sevr shartnomasi Indoneziyaning

bo'linishi to'g'risidagi Versal "tinchlik tizimi" ning ajralmas qismi sifatida. Indoneziyada xalq harakatining yangidan ko'tarilishi. Muntazam armiya tuzish. London konferensiyasi va uning muvaffaqiyatsizligi. Moskva konferensiyasi.

Sokariyada yunon bosqinchilari ustidan qozonilgan g'alaba (1921 yil sentyabr) mustaqillik uchun kurashda hal qiluvchi burilish nuqtasi bo'ldi. Indoneziya Kommunistik partiyasining qonuniylashtirilishi va uning Kamolchilar tomonidan mag'lubiyatga uchratilishi. Yunon armiyasining turk qo'shinlari tomonidan mag'lubiyatga uchratilishi. Kichik Osiyoning Yunon bosqinchilaridan ozod qilinishi. Indoneziyaning bo'linishi bo'yicha Antanta siyosatining barbod bo'lishi.

18-mavzu. Mustaqil Indoneziya Respublikasining tashkil topishi

Indoneziya suverenitetining mustahkamlanishi. Mudan sulhi (1922). Turk burjuaziyasi boshqaruvining mustahkamlanishi. 1921 yil Konstitutsiyasining qabul qilinishi va unung eng muhim hujjatlari. Sultonlikning tugatilishi. Lozanna tinchlik konferensiyasi. Kapitulyatsiyaning tugatilishi. Indoneziyaning siyosiy mustaqillikka erishishi. Indoneziyaning respublika deb e'lon qilinishi (1923 yil 29 oktyabr). Xalifalikning tugatilishi. Milliy ozodlik harakatining natijalari.

19-mavzu. Indoneziyada mustaqillikni mustahkamlash uchun kurash

Indoneziya Respublikasining suverenitetini mustahkamlash davridagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish muammolari. Izmir iqtisodiy Kongressining 1923 yildagi qarorlari. Indoneziya Respublikasi Konstitutsiyasining qabul qilinishi (1924) va uning mohiyati.

Kamolchilarga qarshi oppozitsiyaning faollashuvi. Progressiv Respublika partiyasining shakllanishi. Uning respublikaga qarshi faoliyati. Ichki tuzilmadagi o'zgarishlar. Ta'lim, kundalik hayot va madaniyat sohasidagi islohotlar.

Indoneziya jahon iqtisodiy inqirozi davrida (1929-1933). Jahon iqtisodiy inqirozining Indoneziyadagi ichki iqtisodiy va siyosiy vaziyatga ta'siri. Indoneziya hukumatining xalqaro maydondagi mavqeini mustahkamlash uchun ijtimoiy-iqtisodiy faoliyati. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini himoya qilish to'g'risidagi qonun. Bojxona islohoti. Qishloq xo'jaligi kooperativlari va yer solig'i to'g'risidagi qonun. Indoneziya valyutasini himoya qilish to'g'risidagi qonun.

Respublika Xalq partiyasining yangi dasturini qabul qilish (1931), M.K. Otaturkning oltita prinsipi. Xorijiy kapital mavqeining pasayishi. Yangi Usmonli qarz shartnomasi (1933). Xorijiy korxonalar va banklarni milliy lashtirish. Ma'muriy islohotlar. Indoneziyada ikki partiyali tizimni

yaratishga urinish. Liberal respublikachilar partiyasining tashkil topishi. Uning dasturi. Ishchilarning siyosiy faolligini kuchaytirish. Mehnat to'g'risidagi qonun hujjatlarini qabul qilish uchun kurash.

20-mavzu. Indoneziya Respublikasi 1933 – 1945 yillarda

Ikkinchi Jahon urushi arafasida Indoneziyadagi ichki siyosiy inqiroz. Mamlakat iqtisodiy rivojlanishining birinchi besh yillik rejasini qabul qilish (1934). Indoneziya hukumatining agrar siyosati. Qishloqda kapitalizmning rivojlanishi. Davlat sektorini kuchaytirish. Ikkinchi besh yillik rejani qabul qilish atrofidagi siyosiy kurash. Xalq respublika partiyasining IV qurultoyi (1935). Partiyaning yangi dasturini qabul qilish. Indoneziya Konstitutsiyasiga kiritilgan o'zgarishlar. Indoneziya siyosiy hayotida millatchilikning kuchayishi. "Turar-joy to'g'risida" (1934), "Indoneziya va chet el fuqarolarining harakati to'g'risida" (1938), "Familiyalar to'g'risida"gi (1934) qonunlar. Mayda millatlar kurashining kuchayishi. Ishchilar harakatining ko'tarilishi. Mehnat to'g'risidagi qonun (1936) va Jamiyatlar to'g'risidagi qonunning (1938) qabul qilinishi. M. Kamol Otaturkning o'limi. Indoneziya hukumati siyosatidagi o'nglar tendensiyasining kuchayishi.

Ikkinchi jahon urushi boshlanganidan keyingi Indoneziya hukumatining harbiy-siyosiy choralari. Indoneziya armiyasini kuchaytirish. Siyosiy va iqtisodiy kuchlarning davlat qo'lida to'planishi. "Milliy himoya to'g'risida"gi qonun (1940). "Mamlakatning barcha sanoat korxonalarini nazorat qilish to'g'risida" gi farmon (1943). Indoneziyaning harbiy tayyorgarligini kuchaytirish. Fashistlar Germaniyasi bilan do'stlik va hujum qilmaslik paktining imzolaniishi (1942). Gitler Germaniyasining SSSRga hujumi va Indoneziyaning betarafliqini e'lon qilishi. Germaniyaning Indoneziyadagi mavqeini mustahkamlash. Indoneziya hukumatining SSSR bilan urushga tayyorgarlik ko'rish choralari. Panturkizm va boshqa reaksiyon tashkilotlarning faolligi. 1945 yilda Indoneziyaning Germaniya va Yaponiyaga qarshi urush e'lon qilishi. Ikkinchi jahon urushining Indoneziya uchun oqibatlari.

21-mavzu. Indoneziya ikkinchi jahon urushidan keyingi yillarda: inqilobiy harakatlar

Indoneziyada ikkinchi jahon urushi yakuni arafasida milliy istiqlolchilik harakati kuchayib, ham ingliz-golland mustamlakachiligiga qarshi, ham yapon okkupatsiya rejimiga qarshi kurashlar avj oldi. 1945-yilda Jakartada Respublika hukumatining tashkil etilishi. Birinchi Prezident – Sukarno(1945-1967); birinchi vitse-Prezident – Hatta (1945-1956). Komite Nasional Indonesia Pusat (KNIP). Medan Merdeka (Mustaqilik maydoni). Golland mustamlakachilik tizimining davom etishi. Sulton Hamengkubuvana IX (hukmronlik yillari: 1939-1988). Mustaqil Indoneziya davlatining paydo bo'lishida tashqi kuchlar: AQSH, SSSR va boshqa G'arb davlatlarining o'rni.

Indoneziya qo'shma shtatlarining tuzilishi – 1950-yilning 17-avgust sanasi.
Yangi poytaxt – Jakarta.

22-mavzu. Indoneziyada “yangi tartib”ning o'rnatilishi

1960-yillarning oxirida Indoneziyadagi ijtimoiy-siyosiy vaziyatning keskinlashuvi. Ishchi va kasaba uyushmalari harakatining kuchayishi. Diniy partiyalarning faollashuvi. Mamlakatni islomlashtirishga urinish. Aholi sonining ko'payishi. Ayollar huquqlari uchun kurash. Ayollar savodsizligini tugatishga qaratilgan islohotlar. General Suharto obro'sining oshib borishi. 1965-yil oktabridan boshlab “demokratiya boshqaruvi” inqirozi boshlandi. Yoshlar harakati. Repressiyaning boshlanishi – Gestapu. 1966-yildagi kabinet almashuvi. 1965-yilda Mahmillub: Mahkamah Militer Luar Biasa – o'ziga xos harbiy sudlar tashkil etildi. 1968-yilda Suharto prezidentlikka saylandi. Besh yillik rivojlanish dasturlari. Megapolislarning paydo bo'lishi – Jakarta. Eron-Iroq urushining Indoneziyaga ta'siri. Pertamina debacle (1975-yil). 1977-yildagi saylovlar – PDI ustunligi. Korrupsiya bilan bog'liq muammolar. Suharto rejimiga qarshi talabalar isyonlari. ASEAN. ABRI. 1980-yil – “Ellik (kishining) petitsiyasi”. General-mayor Prabowo Subianto shaxsi va uning Indoneziya tarixida tutgan o'rni. 1987-yildagi saylovlar.

23-mavzu. Indoneziyada “yangi tartib”ning muammolari, inqirozi va barham topishi

Sovuq urushning tugashi va uning Indoneziya uchun oqibatlari. Tiananmen maydonidagi talabalar namoyishlari. Mamlakatning turli qismlarida qurolli chiqishlarning kuchayib ketishi: siyosiy inqirozning kuchayishi. Harbiy boshqaruv ostiga o'tgan “qizil” hududlar muammosi. Bo'linishdagi diniy faktorning o'tkirligi. Habibiy shaxsi. 1992-yilgi saylovlar. Doimiy harbiy qo'shinlar tarkibining kengaytirilishi. Chet investitsiyalarining ko'payib borishi. Tempo. 1997-yilgi Osiyo iqtisodiy inqirozi. 1998-yil may voqealari – Habibiyning prezidentlik davri boshlanishi.

24-mavzu. Eng yangi davrda Indoneziya

Ta'lim tizimi muvaffaqiyatlari. Sanoatning eng yangi tarmoqlarida rivojlanish tempi. Xalqaro aloqalarda – iqtisodiy, siyosiy va mudofaaviy yo'nalishlar. Xalqaro tashkilotlar faoliyatida Indoneziyaning o'rni. Diniy konfessiyalar faoliyati. Madaniy hayotdagi o'zgarishlar. Zamonaviy arxitektura.

III. AMALIY MASHG'ULOTLAR BO'YICHA KO'RSATMA VA TAVSIYALAR

Amaliy mashg'ulotlarda talabalar “O'rganilayotgan mintaqa (mamlakat) geografiyasi va tarixi” fanidan ma'ruza darslarida olgan nazariy bilimlarini

mustahkamlash bilan birga, amaliy mashg'ulotlar mavzulari bo'yicha tayyorgarlik ko'rish jarayonida qo'shimcha adabiyotlar va tarixiy manbalar bilan tanishish orqali qo'shimcha bilim va xulosalar chiqarish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat. Natijada ularning bilim doiralari ilmiy jihatdan asoslangan holda kengayadi.

“O'rganilayotgan mintaqa (mamlakat) geografiyasi va tarixi” fani bo'yicha amaliy mashg'ulotlarga tavsiya etiladigan mavzular:

(Qadimgi va o'rta asrlar)

1. O'rganilayotgan mamlakat tarixi (Indoneziya) faniga kirish.
2. Indoneziya hududidagi qadimgi xalqlar (mil. av. I ming yillik - XI asr).
3. Indoneziya hududiga islom dinining kirib kelishi. Samundra davlati tashqi aloqalari.
4. XIII-XV asrlarda Yava oroli va Malakka yarimorolidagi davlatlar.
5. Yevropaliklarning Indoneziyaga kirib kelishi.
6. Indoneziyada yangi davlatlarning paydo bo'lish davri.
7. Indoneziyada savodxonlik, din va madaniy meros.
8. Gegemonlik uchun kurash. Sharqiy Indoneziya.
9. G'arbiy Indoneziya.
10. Indonez davlatlari: Yava, Madura hamda VOC munosabatlari.
11. Mustamlaka davlatning tashkil topishi: Indoneziyada ijtimoiy-siyosiy ahvol.
12. XIX-XX asrlarda Indoneziyaning Yava orolida ijtimoiy-siyosiy vaziyat

(Yangi va eng yangi davr)

13. Yagona Indoneziya g'oyasining paydo bo'lishi
14. Indoneziyada milliy tiklanishga qaratilgan ilk qadamlar
15. Indoneziyada mustamlaka rejimi: repressiya va iqtisodiy inqiroz
16. Mustamlakachilik tuzumining yemirilishi
17. Indoneziyada inqilobiy harakatlar va ularning oqibatlari
18. Mustaqil Indoneziya Respublikasining tashkil topishi
19. Indoneziyada mustaqillikni mustahkamlash uchun kurash
20. Indoneziya Respublikasi 1933 – 1945 yillarda
21. Indoneziya ikkinchi jahon urushidan keyingi yillarda: inqilobiy harakatlar
22. Indoneziyada “yangi tartib”ning o'rnatilishi
23. Indoneziyada “yangi tartib”ning muammolari, inqirozi va barham topishi
24. Eng yangi davrda Indoneziya

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. MUSTAQIL TA'LIM VA MUSTAQIL ISHLAR

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:

O'tilgan mavzuni chuqur o'rganishlari uchun darslik, o'quv materiallari bilan faol ishlash;
ma'ruza, amaliy mashg'ulotlar va imtihonlarga oldindan tayyorgarlik ko'rish, vaqtdan unumli foydalanish;
fan (modul)lar bo'yicha mustaqil ta'lim topshiriqlarini belgilangan muddatlarda taqdim etishi;
mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishda plagiat (ko'chirmakashlik)ga yo'l qo'ymasligi;
kichik guruhlarda hamkorlikdagi mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishda jamoaning umumiy maqsadiga mos harakat qilishi, o'ziga yuklatilgan vazifalarni o'z vaqtida bajarishi.

Mustaqil ta'limni tashkil etishda fanning xususiyatini inobatga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

mavzu yuzasidan tahliliy ma'lumot (esse) tayyorlash;
badiiy-ijodiy ishni bajarish;
kurs ishi (loyihasi)ni bajarish;
aniq mavzu bo'yicha tahliliy taqdimot (prezentatsiya) tayyorlash;
berilgan muammoni keng tahlil qilish, unga ta'rif va xulosalarni berish;
amaliyotdagi mavjud muammoning yechimini topish, test, munozarali savollar va topshiriqlar tayyorlash orqali loyihalar ishlash ko'nikmasini shakllantirish;
ilmiy maqola, tezislar va ma'ruza tayyorlash;

“O'rganilayotgan mintaqa (mamlakat) geografiyasi va tarixi” fanidan mustaqil ish sifatida quyidagi mavzulardan berilishi tavsiya etiladi:

(Qadimgi va o'rta asrlar)

1. Indoneziyaning tarixiy rivojlanishidagi umumiy va o'ziga xos muammolari
2. Yava oroli va Okeaniyada malay-indonez tillarining tarqalishi.
3. Malay-indonez qabilalari yashagan hududlar va ilk feodal Sityao, Gein, Gantoli kabi davlatlarning tashkil topishi
4. Janubi-Sharqiy Osiyo hududiga islomning kirib kelishi
5. Majapahit, Demak va Malakka davlatlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi.
6. XVI asrdan boshlab yevropaliklarning mintaqa hududiga ko'plab kirib kelishi. Portugaliya va gollandiya savdogarlari.
7. VOC [*Vereenigde Oost-Indische Compagnie*] – Birlashgan Sharqiy Hindiston kompaniyasining tuzilishi va uning Indoneziyadagi mustamlakachilik tuzumini mustahkamlash va ushlab turishdagi ahamiyati hamda faoliyati.
8. Malakka sultonligining Portugaliya tomonidan zabt etilishi. Kolonistik tuzumga qarshi kurash.
9. Indoneziyada savodxonlik, din va madaniy meros
10. Palembang sultoni Abdul Rahman hukmronligi davri (1662-1706): iqtisod va madaniyat rivojlanish.

	<p>11. VOC va soliq tizimidagi muammolar. 12. Indoneziyaning to'liq mustamlaka tuzumi ostiga o'tishi. (Yangi va eng yangi davr)</p> <p>13. "Max Havelaar" (1860) asarida golland mustamlaka tuzumining tasvirlanishi. 14. XX asr boshida Indoneziyada ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy, diniy va madaniy ahvol. 15. Birinchi jahon urushi va uning Indoneziyaga ta'siri. 16. Uch yarim yillik Yaponiya okkupatsiya davri. Golland va ingliz tilining ta'qiqlanishi. Islom va arab tiliga munosabat. 17. Indoneziya mustaqillik mafkurasi asoslari: Xudoga ishonish, milliylik, insonparvarlik, ijtimoiy adolat va demokratiya. 18. Indoneziyadagi milliy ozodlik harakatiga qarshi kurashda Antanta mamlakatlari va ittifoqchilarining vaqtinchalik yutuqlari. 19. Indoneziya Kommunistik partiyasining qonuniylashtirilishi va uning Kamolchilar tomonidan mag'lubiyatga uchratilishi. 20. Indoneziya suverenitetining mustahkamlanishi. Mudan sulhi (1922). 21. Indoneziya Respublikasi Konstitutsiyasining qabul qilinishi (1924) va uning mohiyati. 22. Jahon iqtisodiy inqirozining Indoneziyadagi ichki iqtisodiy va siyosiy vaziyatga ta'siri (1929-1933) 23. Ikkinchi Jahon urushi arafasida Indoneziyadagi ichki siyosiy inqiroz. 24. Mustaqil Indoneziya davlatining paydo bo'lishida tashqi kuchlar: AQSH, SSSR va boshqa G'arb davlatlarining o'rni.</p> <p>Talabalarni mustaqil ta'lim shaklini tashkil etishga qo'yilgan talablar O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 29-apreldagi 136-sonli "Oliy ta'lim muassasalari talabalari mustaqil ta'limini tashkil etish bo'yicha namunaviy tartibni tasdiqlash to'g'risida"gi buyrug'i asosida ishlab chiqilgan.</p> <p>Mustaqil ta'limni baholash semestr davomida berilgan topshiriq asosida bajarilgan ishlarni HEMISda ilova qilish, shuningdek, oraliq va yakuniy test va savollarga javob berish asosida oshiriladi.</p>
3.	<p>V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Talaba bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • O'rganilayotgan mintaqa (mamlakat) geografiyasi va tarixi (Indoneziya) fanining maqsad va vazifalari, indonez tarixining asosiy bosqichlari, Indoneziyaning dunyo madaniyatiga qo'shgan hissasi mazmuni, insoniyat madaniyati tarixi kontekstida turkiy xalqlarning san'ati, madaniyati va urf-odatlarini, Indoneziya tarixiga oid asosiy manbalarning umumiy mazmuni, XI-asrdan to hozirgi kungacha bo'lgan Indoneziyaning tarixiy rivojlanish tendensiyalari, Indoneziya tarixining turli bosqichlarida uning shakllanishiga

	<p>ta'sir ko'rsatgan ichki va tashqi omillarning asosiy mazmuni, Indoneziyada tarixan rivojlangan ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va huquqiy tizimlarning o'ziga xos xususiyatlari, Indoneziya tub aholisining siyosiy madaniyati xususiyatlari va ularning mentaliteti, Indoneziyada ijtimoiy va siyosiy institutlarning shakllanishi va faoliyatiga islomning ta'siri darajasi haqida tasavvur va bilimga ega bo'lishi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • talaba tarixiy ma'lumotlarni ilmiylik, tarixiylik, xolislik asosida o'rganishi, internet ma'lumotlarini, Indoneziya tarixining asosiy bosqichlari va huquqiy mazmunini tahlil qilish, mustaqil ravishda Indoneziya tarixi bo'yicha adabiyot va manbalar bilan ishlash, Indoneziyaning tarixiy rivojlanishining har bir bosqichidagi asosiy rivojlanish tendentsiyalarini tushuntirish, ichki va tashqi omillarni hisobga olgan holda turk siyosiy madaniyatining xususiyatlarini tushuntirish, Indoneziyadagi ijtimoiy-siyosiy institutlarga islom omilining ta'sir o'tkazishi va uning darajasini tahlil qilish va aniqlash, Indoneziya tarixining turli bosqichlarida uning asosiy parametrlari va yo'nalishlarini oqilona tahlil qilish, ko'rsatilgan atamalardan, shu jumladan ilmiy munozaralarda foydalanish, tarixiy va madaniy voqeliklarni tahlil qilish, Indoneziya tarixiga oid manbalarni mustaqil tadqiq qilish va o'rganish ko'nikmalariga ega bo'lishi; • Indoneziya va boshqa mamlakatlarning tarixiy jarayonini tahlil qilish, mustaqil ishlash, Indoneziya tarixiga oid masalalar bo'yicha ma'lumot izlash, Indoneziya tarixini, uning tarixiy rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda batafsil tavsiflash, jahon tarixiy jarayoni kontekstida Indoneziyaning tarixiy-huquqiy va rivojlanish tendensiyalarini tahlil qilish va tushuntirish, ichki va tashqi omillarni hisobga olgan holda, tarixiy rivojlanishning turli bosqichlarida Indoneziya tarixini tahlil qilish, Indoneziyadagi ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va huquqiy tizimlarning tarixiy xilma-xilligini hisobga olgan holda siyosiy madaniyat va mentalitetning o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qilish, Indoneziyaning tarixiy rivojlanishining turli bosqichlarida islom omili va uning turli xil ko'rinishlarini hisobga olgan holda tarixiy jarayonning asosiy yo'nalishlarini tushuntirish, Indoneziya tarixi bo'yicha ilmiy adabiyotlar va manbalardan, shuningdek ularda mavjud bo'lgan atamalardan foydalanish, Indoneziya tarixining asosiy parametrlari va tendensiyalarini yoritish va tahlil qilish, Indoneziya tarixining ijtimoiy-siyosiy voqeliklarini tahlil qilish, ilmiy tadqiqot institutlari fondlari materiallaridan foydalanish va amaliyotda qo'llash malakalariga ega bo'lishi kerak.
4.	<p style="text-align: center;">VI. TA'LIM TEXNOLOGIYALARI VA METODLARI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • videomahsulotlardan foyadlanish; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlar qilish; • individual loyihalar;

	<ul style="list-style-type: none"> • organayzer (Klaster, Baliq skeleti, Ajurli arra, FSMU, Bumerang, Insert, BBXB)lar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VII. ASOSIY VA QO'SHIMCHA O'QUV ADABIYOTLAR HAMDA AXBOROT MANBALARI</p> <p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Azizova F. V. Xorijiy Sharq mamlakatlari geografiyasi: I, II qism; o'quv qo'llanma – T.: 2011. 2. Abdalova Z.T., Tojiev Z.N. Iqtisodiy geografiya: o'quv qo'llanma - T.: "Moliya", 2013 – 219 b. 3. Экономическая и социальная география мира. В 2 т. Т. 1: учебник для бакалавров / И. А. Родионова. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Издательство Юрайт, 2015. – 431 с. 4. M.C.Ricklefs. A History of Modern Indonesia since c.1200. Third Edition. Houndmills, Basingstoke, Hampshire. Palgrave, 2001. 5. Викерс, Адриан. История современной Индонезии. Издательство Кембриджского университета. 2005. 6. Brown, Colin. A Short History of Indonesia. Crows Nest, New South Wales: Allen & Unwin. 2003. 7. Виттон, Патрик. Индонезия. Мельбурн: Одинокая планета. 2003. 8. Дрейкли, Стивен. История Индонезии. 2005, e-book. 9. Festschrift E. Маклаевский, В. Ревуненковой и А.К. Оглоблину. Индонезийцы и их соседи. сборник. Вып. 1. Спб., 2008 <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini 1. Sh.M. Mirziyoyev. Hozirgi zamon va Yangi O'zbekiston. - Toshkent: O'zbekiston, 2024. 2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohotlar yo'lini qat'iy davom ettiramiz. 6-jild. - Toshkent: O'zbekiston, 2023 3. Sh.M. Mirziyoyev. Yangi O'zbekistonda erkin va faravon yashaylik. 5-jild.- Toshkent: O'zbekiston, 2023. 4. Mirziyoyev Sh.M. Inson qadri, uning huquq va erkinliklari, qonuniy manfaatlar uchun. –Toshkent: O'zbekiston, 2022. 5. Sh.M. Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. To'ldirilgan ikkinchi nashri. - Toshkent: O'zbekiston, 2022. 6. Melvin, Jess. The Army and the Indonesian Genocide: Mechanics of Mass Murder. 2018. 7. Vickers, Adrian. A History of Modern Indonesia. Cambridge University Press. 2005. 8. Bellwood, Peter, The Austronesians: Historical and Comparative Perspectives. 2006. /ISBN 0 731521 32 3/. 9. Durand, Frédéric, Françoise Cayrac-Blanchard, Stéphane Dovert.

Indonésie - Un demi-siècle de construction nationale. L'Harmattan, 2000

Scopusdan maqolalar

1. Ricky Fernandes, John Willison, Christopher Boyle., Characteristics, prevalence and tensions of critical thinking in Indonesian high school English language classes resulting from policy-driven teaching // Thinking Skills and Creativity Volume 53, September 2024, 101605
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1871187124001433/pdf?md5=f059483efcc222f6adc7aea9d36df2de&pid=1-s2.0-S1871187124001433-main.pdf>

2. Pieter Sahertian, Umiati Jawas., Culture and excellent leaders: case of indigenous and non-indigenous Indonesian leaders // Volume 7, Issue 11, November 2021, e08288
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2405844021023914/pdf?md5=b9554fb01822af3b76f7055381719072&pid=1-s2.0-S2405844021023914-main.pdf>

Axborot manbalari

1. www.gov.uz
2. www.lex.uz
3. www.tradingeconomics.com
4. <https://unctadstat.unctad.org>
5. <http://uzgeo.uz>
6. <http://geographer.ru>
7. www.tuik.gov.tr
8. <https://www.tcmb.gov.tr>
9. <https://www.history.ru>
12. <https://www.infoplease.com>
13. <https://www.jstor.org>
14. <https://www.academia.edu>

7. Fanning o'quv dasturi "Sharq mamlakatlari tarixi va antropologiyasi" kafedrasida tomonidan ishlab chiqilgan va 2025 yil "21" 06 dagi 43 -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.

Fanning o'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2025 yil "06" 06 dagi 11 - sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

8. **Fan/modul uchun mas'ullar:**

M.B.Samiyeva - TDSHU, "Sharq mamlakatlari tarixi va antropologiyasi" stajyor-o'qituvchisi

9. **Taqrizchilar:**

S.B.Shodmonova - TDSHU, "Sharq mamlakatlari tarixi va antropologiyasi" kafedrasida professori, tarix fanlari doktori

24